

Моя автобіографія (скорочено)

Остап Вишня

Письменник не має жодного сумніву, що він таки народився, хоч мати років з десять казала синові, що його "витягли з колодязя, коли напували корову Оришку". Ця подія відбулась 1 листопада (за ст. ст.) 1889 року, в містечку Груні Зіньківського повіту на Полтавщині. Але насправді він народився на хуторі Чечві, поблизу Груні в маєткові поміщиків фон Рот, де працював батько.

Умови для розвитку були непогані, бо мама була поруч малого сина, годувала його, а він їв, спав і ріс собі помаленьку.

Один дідусь, швець, жив у Лебедині, другий, хлібороб, у Груні.

У батьків було аж сімнадцятеро дітей, "бо вміли вони молитись милосердному". Одного разу батько сказав про сина, що той писатиме, і це віщування з часом справдилось. Письменниками так просто не стають. Їх завжди супроводжують якісь незвичайні явища, події, а якщо цього у житті не буває, то не буває й письменника.

Втім головну роль у становленні майбутнього письменника відіграє все ж таки природа — картопля, коноплі, бур'яни. Саме вона навівала на дитину різні думки, а дитина сиділа собі і думала, думала. Все це відбувалося на городі, у картоплі, де хлопець сидів і колував ямку, підриваючи картоплю.

Хлопчик ріс нервовим, вразливим змалку.

"Як покаже, було, батько череска, або восьмерика — моментально під ліжку й тіпаюсь".

З раннього дитинства добре запам'яталась авторові одна подія:

"Упав я дуже з коня. Летів верхи на полі, а собака з—за могили як вискочить, а кінь — убік! А я — лясь! Здорово впав. Лежав, мабуть, з годину, доки очунявся... Тижднів зо три після того хворів".

Тоді він зрозумів що, мабуть, потрібний для літератури, якщо в такий момент не вбився. Ось так проминули перші роки дитинства. Пізніше хлопця віддали до школи — не простої, а "Міністерства народного просвещенія". Вчив старенький учитель Іван Максимович, білий, як бувають хати перед зеленими святами. Вчив сумлінно, інколи застосовуючи лінійку, що ходила по школярських руках. Може, ця лінійка виробляла літературний стиль письменника.

"Вона перша пройшлася по руці моїй, оцій самій, що оце пише автобіографію. А чи писав би я взагалі, коли б не було Івана Максимовича, а в Івана Максимовича та не було лінійки, що примушувала в книжку зазирати?"

Саме тоді почала розвиватися у автора "класова свідомість", і хоч за наказом батька він цілував пані ручку, та потім толочив їй квіткові клумби, тобто поводився, "як чистий лейборист". А коли пані починала кричати на хлопця, він ховався під веранду та й шепотів: "Пожди, експлуататоршо! Я тобі покажу..."

До школи пішов дуже рано, не було й шести років. Коли скінчив школу, батько

,повіз сина в Зіньків у міську двокласну школу. Цю школу закінчив 1903 року, зі свідоцтвом, яке дозволяло "бути поштово-телеграфним чиновником дуже якогось високого (чотирнадцятого, чи що) розряду". Але працювати: було ще рано, бо хлопцеві виповнилося лише тринадцять років.

Повернувся додому, а батько сказав, що доведеться знов його вчити, а в сім'ї було вже дванадцятьох дітей. Мати повезла сина до Києва у військово-фельдшерську школу, адже батько, як колишній солдат, мав право в ту школу дітей оддавати на "казьонний кошт".

Вперше попавши до Києва, автор йшов, роззявивши рота, бо все йому було цікаво. Закінчив школу, став фельдшером. А потім було нецікаве життя. Служив, вчився. Згодом вступив до університету.

Найбільше враження на автора справила книга "Катехізіс" Філарета. Її треба було не просто читати, а знати напам'ять. Дуже любив книжки з м'якими палітурками:

"Їх і рвати легше, і не так боляче вони б'ються, як мати, було, побачить.

Не любив "Руського паломника", що його років двадцять підряд читала мати. Велика дуже книжка. Як замахнеться, було, мати, так у мене душа аж у п'ятах.

А решта книг читалася нічого собі".

У 1919 році почав писати в газетах, підписуючись псевдонімом Павло Грунський. Перші матеріали — фейлетони.

1921 року працював в газеті "Вісті" перекладачем. Перекладаючи, зрозумів, що треба цю справу кинути і стати письменником:

"Он скільки письменників різних є, а я ще не письменник. Кваліфікації,— думаю собі,— в мене особливої нема, бухгалтерії не знаю, що я, — думаю собі,— робитиму".

Зробився Остапом Вишнею, та й почав писати...

Критика, коментарі до твору, пояснення (стисло):

З гумором, легкою іронією пише Остап Вишня про себе. Добрим словом згадує своїх батьків і вчителя, що "літературний стиль і виробляв" йому, про своє захоплення книгами. Можна було тільки уявити собі, яким було життя в такій багатодітній бідній родині, найбільшим багатством якої була безмежна любов батьків та їхня турбота. Недаремно в сім'ї виріс ще один, крім Остапа Вишні, письменник — гуморист Василь Чечвянський (був потім незаслужено репресований і страчений). Свій шлях до літератури письменник жартома обґрунтовує подіями з дитинства, хоч у цьому він і мав рацію — очевидно, від батька передалося йому чудове почуття гумору, світлий оптимізм, а від матері — ліризм, поетичне світовідчуття, яке особливо виявилось в його картинах та в "Мисливських усмішках".